

COMENTARI SOBRE LA LLEI CONTRA LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE

Francisca Mas Busquets

Advocada, membre del Lobby de Dones

- Qui és per vostè el major assassí del segle XX?
- "El pater familias".

Així va contestar sense dubtar Hannah Arendt quan, arribant al seu exili nord-americà, un grup de periodistes, cercant un titular fàcil i, sense dubte, pensant en Adolf Hitler, li van fer la pregunta.

Malauradament, encara al nostre país això és cert.

Faltant pocs dies per entrar en vigor la Llei que ara analitzaré, ens colpeja una vegada més la mort d'una dona a Mallorca, una al·lota eslovaca, Verònica. I l'escàndol moral és tant per les xifres (l'any 2004 foren 92 a tot l'Estat) com per les circumstàncies d'aquestes morts: sempre dones assassinades pels seus actuals o antics companys sentimentals. No és debades, per tant, començar amb la referència al pater familias y recordar l'etimologia llatina per explicar el sentit històric de la família patriarcal: Famulus, que vol dir esclau domèstic, és a dir, l'home com a amo dels altres integrants de la família, els seus esclaus domèstics. Aquest és el referent primigeni que utilitzam sempre les feministes per cercar una explicació a això que estam vivint: una vertadera epidèmia d'assassinats per violència contra les dones.

Per aquest motiu, consider una fita important l'aprovació d'una llei que, així ho esperam, serà una eina per començar a fer vertaderes polítiques i disminuir la retòrica en aquest dramàtic tema.

Com a final d'un camí iniciat fa més de dos anys, el passat 22 de desembre el Ple del Congrés de Diputats de l'Estat espanyol va aprovar la Llei Orgànica de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere.

"...el legislador ha considerat, ja de forma explícita, que la violència de gènere no és un tema de parella ni privat, sinó que l'interpreta com un dèficit democràtic."

És convenient exposar un poc detalladament la Llei per dos motius: primer, perquè el coneixement ens proporciona més poder, per saber quins són els nostres drets i també els compromisos de l'Administració, i segon, perquè és important conèixer un poc més enllà d'allò que surt als mitjans de comu-

Foto Maria E. Ferro Abatto

nicació, el que diu un instrument legal de tanta ambició com aquesta Llei Orgànica.

Vull començar amb quatre observacions preliminars:

- Una Llei és diferent d'un Pla, per exemple els anomenats plans d'Igualtat, perquè el seu compliment és de caràcter obligatori i no depèn dels agents implicats.
- És una Llei Orgànica, cosa que d'acord amb l'art. 81 de la Constitució espanyola significa que és una llei relativa al desenvolupament dels drets fonamentals i de les llibertats públiques. La seva aprovació exigeix majoria absoluta del Congrés. Això vol dir que el legislador ha considerat, ja de forma explícita, que la violència de gènere no és un tema de parella ni privat, sinó que l'interpreta com un dèficit democràtic.
- Aquesta Llei no es just punitiva, sinó que promou canvis de valors, estereotips i rols. Consider aquest punt important, ja que els mitjans de comunicació i comentaristes tenen obsessió a fer veure just una part de la norma, la part del càstig, i recorren com ha passat massa vegades, a un insòlit protagonisme del dret penal.

- És una llei de 72 articles i moltes disposicions addicionals, perquè afecta i modifica 10 lleis. Quatre lleis orgàniques (La LO del Dret a l'Educació; la de la Qualitat de l'Educació; la d'Ordenació General del Sistema Educatiu i la del Poder Judicial), set lleis ordinàries (la General de Publicitat; l'Estatut dels Treballadors; General de Seguretat Social; la de Mesures per la Reforma de la funció Pública; la Llei d'Enjudiciament Criminal y la d'Assistència Jurídica Gratuïta) i el Reglament Penitenciari.

Es va publicar al BOE de dia 29 de desembre de 2004, per tant, en llegir aquest comentari pens que ja estarà en vigor una part important de la Llei, tota excepte la part referent a la tutela penal i a la tutela judicial que entrarà en vigor el mes de juny.

La Llei s'estructura en cinc títols, dels quals analitzaré els quatre que ja estan en vigor, deixant tal vegada per a un article complementari l'anàlisi del que es refereix a les modificacions de la Llei penal i de les modificacions dels òrgans judicials

1. Títol Primer. Mesures de sensibilització, prevenció i detecció.

a) El Govern de l'Estat s'ha obligat a posar en marxa, de forma immediata, un Pla Nacional de Sensibilització i prevenció que introdueixi a l'escenari social, les noves escales de valors basades en el respecte dels drets i llibertats fonamentals i de la igualtat entre dones i homes, així com en l'exercici de la tolerància i de la llibertat dins els principis democràtics de convivència, tot des de la perspectiva de les relacions de gènere. Serà un pla dirigit tant a dones com a homes i contemplarà també un ampli programa de formació complementària i de reciclatge dels professionals que intervenen en aquestes situacions.

El Pla estarà controlat per una Comissió d'àmplia participació (afectades, institucions, professionals i persones de prestigi social) que s'ha de crear abans del mes de març.

b) Àmbit educatiu. La intervenció dins aquest àmbit és concreta en sis punts:

- La Llei introdueix nous principis i valors dins el sistema educatiu, i especifica a cada etapa del sistema (infantil, primària, secundària obligatòria, batxillerat i formació professional, ensenyament d'adults i universitat) quines finalitats es proposa en relació a aquests nous valors.

"...els ensenyants tinguin els coneixements i les tècniques necessàries perquè estiguin preparats per educar en el respecte dels drets i llibertats fonamentals, de la igualtat entre dones i homes..."

- Preveu l'escolarització immediata en cas de Violència de Gènere.
- Vigilància sobre els materials educatius.
- Formació inicial i permanent del professorat en matèria d'Igualtat per assegurar que els ensenyants tinguin els coneixements i les tècniques necessàries perquè estiguin preparats per educar en el respecte dels drets i llibertats fonamentals, de la igualtat entre dones i homes, en l'exercici de la tolerància i de la llibertat dins els principis democràtics de convivència. També que puguin educar en la prevenció de conflictes i en la resolució pacífica d'aquests en tots els àmbits de la vida personal, familiar i social. També han de poder saber detectar precoçment la violència contra les dones i els nins dins la família i han de saber fomentar actituds d'igualtat entre els dos sexes i la corresponsabilitat a l'espai domèstic.
- Als consells escolars hi haurà persones per impulsar mesures sobre la Igualtat real. I al Consell Escolar de l'Estat hi seran presents l'"Instituto de la Mujer" i organitzacions de dones amb implantació en tot el territori nacional.
- També parla de l'obligació dels Serveis d'Inspecció Educativa de vetlar pel compliment i aplicació de tots els principis anunciats.

c) Àmbit de la publicitat i dels mitjans de comunicació. El tractament de la dona als mitjans audiovisuals ha de ser conforme als principis constitucionals i, per això, la Llei amplia el concepte de publicitat il·lícita i les persones legitimades per fer cessar o rectificar allò que s'anuncia.

d) Àmbit sanitari. La Llei es proposa millorar la contribució del sistema sanitari en la lluita contra aquest tipus de violència. En particular assenyala:

- El desenvolupament de programes per aconseguir la detecció precoç per part dels professionals sanitaris, assistir millor a la dona i ajudar-la a rehabilitar-se.
- També dins les llicenciatures i diplomatures i als programes d'especialització s'incorporaran continguts dirigits a capacitar sobre aquest mateix tema.
- Als plans nacionals de Salut hi haurà un apartat de prevenció i d'intervenció integral sobre Violència de Gènere.

2.- Títol Segon. Drets de les dones víctimes de violència de gènere.

És el capítol més extens i complex, tant per la seva realització com per la seva incidència a moltes esferes. Ara just especificaré que es concreten en:

- Dret a la informació, assistència social integral i assistència jurídica gratuïta.
- Modificació dels drets laborals i de les prestacions de la Seguretat Social.
- Drets específics de les funcionàries públiques.
- Drets econòmics que contempen ajudes socials i preferències en el moment de l'accés a habitatges i residències públiques per a la gent major.
- Una mesura important és que la Llei preveu que durant els dos anys següents a la seva entrada en vigor, es dotarà un fons on podran accedir les comunitats autònomes per poder garantir l'equitat interterritorial en matèria de serveis socials.

"...un reconeixement al moviment feminista que és el que ha aconseguit redefinir i deslegitimar la violència contra les dones."

3.- Títol Tercer. Concerneix a la tutela institucional i el que fa es crear dos òrgans administratius.

En primer lloc, la Delegació Especial del Govern contra la Violència sobre la dona, en el Ministeri de Treball i Assumptes Socials. Tendra una funció de proposar, coordinar i impulsar totes les actuacions en aquesta matèria.

També es crea l'Observatori Estatal de la Violència sobre la Dona, com un òrgan col·legiat del mateix Ministeri i servirà com a centre d'anàlisi, així com a ens assessor.

Com a conclusió vull destacar tres punts:

Hi ha molta feina a fer per als propers mesos per regular l'efectivitat de totes les mesures proposades.

No hem de pensar que amb aquesta Llei s'acabarà la Violència de Gènere. Pensar això es ingenu i dir-ho, demagògic.

Serà un instrument decisiu per lluitar contra un fenomen que per les seves característiques demana temps i intervenció en molts de camps, així com un canvi de valors i d'educació. El que tendrem a partir de la seva aprovació seran més mitjans i més agents socials implicats.

Crec que hem de fer un reconeixement al moviment feminista que és el que ha aconseguit redefinir i deslegitimar la violència contra les dones. Aquest procés ha aportat una nova explicació de les seves causes i ha significat el trànsit d'aquest tipus de violència de l'espai privat a l'espai públic i de la qualificació de drama privat a problema social. ■

PLAÇA 18[®]
serigrafia

La millor selecció tèxtil per a promocions en serigrafia

Tel: 971 660 422

Polígon Son Noguera, Lluçmajor www.pl18.com